

DE DEMOCRATIEFABRIEK

*EEN DOE-TENOONSTELLING OVER IDENTITEIT, DIVERSITEIT EN ACTIEF
BURGERSCHAP*

PERSDOSSIER

2019

INHOUD

De tentoonstelling	2
De thema's van de Democratiefabriek	2
Het bezoek aan de Democratiefabriek	3
Een methode die haar sporen heeft verdiend	4
Verschillende bezoekformules om de impact bij de jongeren te versterken	5
Bezoek aan de tentoonstelling gevolgd door een workshop (3 uur).....	5
Workshop Discrimin'actie gevolgd door een bezoek aan de Democratiefabriek.....	6
Een reizende tentoonstelling	7
BELvue, meer dan een museum... de plek om in Brussel de geschiedenis en democratie te beleven.....	8
Over De Stichting Vredeseducatie Utrecht	9
De Fondation Bernheim.....	10
School zonder racisme	11

DE TENTOONSTELLING

De tentoonstelling *De Democratiefabriek* is ontstaan vanuit de wil van het BELvue, het museum over België en zijn geschiedenis en centrum voor de democratie, om jongeren bewust te maken van de uitdagingen van onze samenleving en de democratie.

Ze werd ontwikkeld in samenwerking met de Stichting Vredeseducatie Utrecht. Deze Stichting heeft een tiental werken over vrede gepubliceerd en heeft samen met een team van deskundigen, verschillende interactieve tentoonstellingen en educatieve software over het onderwerp ontwikkeld, zowel in Nederland als in het buitenland.

De Democratiefabriek is een interactieve tentoonstelling. De “fabriek” is een metafoor: in deze “fabriek” werken jongeren rond identiteit, diversiteit en vooroordelen en denken ze na over actief burgerschap en democratie. In de Democratiefabriek werken de deelnemers met hoofd, hart en handen. Door de verschillende machines te bedienen worden de bezoekers uitgedaagd om met elkaar in discussie te gaan en hun eigen waarden en oordelen in vraag te stellen.

De Fabriek gaat, in tegenstelling tot klassieke leerprocessen, uit van een ander principe en slaat bruggen tussen de eigen biografie (waarden, oordelen, meningen) en een nieuwe situatie, een nieuwe ervaring. Door de deelnemers in korte tijd te confronteren met verschillende situaties, nieuwe ervaringen en uiteenlopende meningen, worden zij uitgedaagd om de comfortzone van het eigen denken te verlaten om stap voor stap nieuwe meningen te vormen en vaardigheden te oefenen.

DE THEMA'S VAN DE DEMOCRATIEFABRIEK

De tentoonstelling gaat vooral in op twee principes van de democratie: **de fundamentele rechten en de vrijheden.**

De diversiteit van onze samenleving brengt heel wat conflicten met zich mee. Het is van belang dat jongeren in een democratie leren ontdekken en onderzoeken welke bijdrage zij zelf kunnen leveren. Het gaat hier niet zozeer over de pure kennis van juridische en institutionele aspecten van de democratie, maar over het leren samenleven in een pluriforme, ‘gekleurde’ maatschappij, waarbij burgers afzien van geweld bij het oplossen van conflicten.

De thema's die hierrond aan bod komen in de Democratiefabriek zijn:

- identiteit: wie ben je, waartoe behoort je...
- feiten versus meningen, oordelen versus vooroordelen
- diversiteit: cultureel, religieus, gender, integratie, discriminatie

- democratie: eigen meningen over democratie, voor- en nadelen van democratie, wat als de democratie wegvalt, participeren, actiemiddelen, scheiding van machten, stemrecht/stemplicht
- mensenrechten: gelijkheidsbeginsel, eigen waarden en normen, vrijheid van meningsuiting, recht op werk, vrijheid en privacy, respect

HET BEZOEK AAN DE DEMOCRATIEFABRIEK

De Democratiefabriek is opgebouwd rond modules of ‘machines’ die telkens verschillende opdrachten voorschotelen.

De tentoonstelling is gericht op jongeren vanaf 14 jaar, in groeps- of in klasverband. De jongeren worden verdeeld in duo’s. Elk duo krijgt een andere plaats om te starten aangeduid en volgt zijn parcours door zelf de weg te zoeken met behulp van een routekaart.

Achteraf kan de bezoeker aan de hand van zijn zelf opgestelde routekaart een geïndividualiseerd certificaat downloaden, dat hem/haar feedback geeft over zijn persoonlijke keuzes.

Drie leerroutes

De Democratiefabriek is een interactieve tentoonstelling die zich richt tot iedereen. Elke deelnemer kan op zijn eigen ritme, volgens eigen capaciteiten en interesses, het parcours afleggen dankzij de drie leerroutes, die van elkaar verschillen in moeilijkheidsgraad.

Ervarend leren in duo’s

Centraal staat de dialoog waarbij luisteren en onderzoeken meer van belang zijn dan gelijk krijgen in een discussie.

Daarom werken de bezoekers in duo’s; bij iedere opdracht bespreken ze met elkaar hun reacties, meningen en antwoorden. In de routekaart worden de keuzes genoteerd; die zijn van belang voor het certificaat. Zo spelen de bezoekers zelf een actieve rol en dragen ze medeverantwoordelijkheid, wat uiteraard zeer motiverend is in het leerproces. De duo’s werken dus samen, maar elke deelnemer heeft zijn eigen routekaart.

Routekaart en certificaat

Gedurende het bezoek vullen de bezoekers hun keuzes in op een routekaart, die na het bezoek vertaald wordt naar een persoonlijk “certificaat”. Thuis of op school vullen ze online de gegevens van de routekaart in. Het informaticaprogramma zet de ingegeven keuzes dan om in een persoonlijk certificaat. De deelnemer heeft de keuze zijn certificaat met persoonlijke feedback online te consulteren of af te drukken.

In het certificaat krijgt elke jongere een persoonlijke reactie op de keuzes die hij of zij maakte in de tentoonstelling. De inhoud van het certificaat is niet moraliserend, maar positief opgesteld. Indien nodig worden bepaalde standpunten gerelateerd aan de (grond)wet en aan de geldende regels in de democratie. De ervaring leert dat jongeren een reactie op hun keuzes en de achterliggende waarden op prijs stellen.

Pedagogische hulpmiddelen

De educatieve dienst van het BELvue heeft didactisch materieel ontwikkeld om de leerkrachten en begeleiders te helpen bij het voorbereiden van hun bezoek, maar ook om de discussie verder te verdiepen. Een volledig pedagogisch dossier kan worden gedownload op de website www.democratiefabriek.belvue.be

EEN METHODE DIE HAAR SPOREN HEEFT VERDIEND

De interactieve methode van de Democratiefabriek heeft haar sporen verdiend. Bij een enquête in het “Fort van de Democratie” in Utrecht bij jongeren van het secundair beroepsonderwijs bleek dat hun bezoek aan het Fort hun de kans had geboden om hun kennis van de principes van de democratie te verbeteren. Bovendien betoonden de jongeren zich ook positief over de tentoonstelling, aangezien 87% van de ondervraagde jongeren ze “leerrijk” vond en 71% verklaarde dat ze de tentoonstelling aan iedereen zouden aanbevelen.

Sinds de start in 2012 kent de Democratiefabriek steeds meer succes. Zij is opgebouwd als reizende tentoonstelling en staat elk jaar tussen januari en mei opgesteld in het BELvue museum in Brussel. Ze kan ook worden gehuurd door gemeenten of organisaties. Zo ging de tentoonstelling al op tournee in een vijftiental steden. Ze staat ook permanent opgesteld in het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap in Eupen en ook in Antwerpen. Op zeven jaar tijd hebben een kleine 30.000 jongeren over heel België in de fabriek aan de democratie “gesleuteld”.

VERSCHILLENDE BEZOEKFORMULES OM DE IMPACT BIJ DE JONGEREN TE VERSTERKEN

Naast het zelfstandig bezoek aan de tentoonstelling heeft het BELvue ook enkele bezoekformules ontwikkeld om de impact van het bezoek bij de jongeren te versterken.

De leerkrachten en de begeleiders leverden immers uitzonderlijk positieve feedback over de gebruikte methode. Sommige thema's roepen sterke reacties op bij de jongeren en soms ontstaan er levendige discussies. Veel leerkrachten willen meteen na het bezoek de thema's verder uitdiepen en aan de slag gaan met die levendige reacties.

Bezoek aan de tentoonstelling gevolgd door een workshop (3 uur)

Zo heeft het BELvue in 2018 een formule van 3 uur ontwikkeld die bestaat uit een bezoek gevolgd door een workshop. Voor de workshop werkt het museum samen met de vzw School zonder Racisme. In de workshop worden thema's die in de tentoonstelling aan bod komen, vooral de concepten vooroordelen en discriminatie, behandeld

Deze formule kende heel wat succes en wordt dus in 2019 opnieuw aangeboden. De concrete opvolgactiviteiten in de workshop worden door de begeleider gekozen afhankelijk van de groep jongeren en hun reacties op de verschillende thema's van de tentoonstelling.

Op deze manier worden de jongeren in een omgeving buiten de klas begeleid door een persoon die ze niet kennen, wat de dialoog in de groep gemakkelijker maakt omdat jongeren hun mening minder zullen durven uiten ten opzichte van een leerkracht die hen het ganse jaar begeleid.

Verloop

De jongeren worden eerst verwelkomd door de begeleider, die kort de tentoonstelling en de onderwerpen toelicht. Daarna worden ze in duo's verdeeld en bezoeken zij de tentoonstelling met hun routekaart. De begeleider loopt tussen de duo's door, stelt vragen en bevordert de dialoog tussen de deelnemers.

Aan het eind van het bezoek komen de jongeren opnieuw in groep bijeen en begint de workshop "Doe je ogen wijd open". Die workshop confronteert hen, aanvankelijk zonder dat ze dat weten, met de thema's 'vooroordelen' en 'discriminatie'. Door foto's en korte video's te bekijken, moeten de jongeren een standpunt innemen en aangeven of ze bijvoorbeeld de ene of de andere persoon vertrouwen en proberen te omschrijven waarom.

Deze workshop biedt de kans om in dialoog te gaan en de deelnemers te confronteren met hun eigen vooroordelen en hun eigen tegenstrijdigheden.

Workshop Discrimin'actie gevolgd door een bezoek aan de Democratiefabriek

De educatieve dienst van het BELvue heeft een nieuwe workshop ontwikkeld die de jongeren confronteert met situaties waarin er sprake is van discriminatie. Het is de bedoeling om de jongeren een situatie van discriminatie te laten ervaren om achteraf beter de drijfveren van die discriminatie te kunnen analyseren. Mensen leren het best door zelf iets te ervaren. Het educatieve team heeft er daarom voor gekozen om de leerlingen te “manipuleren” voor pedagogische doeleinden, door hun bij aankomst een leugen te vertellen.

Verloop

De leerlingen denken dat ze een workshop over burgerschap komen volgen. De begeleider deelt hun mee dat die vandaag niet kan plaatshebben en dat ze een andere activiteit zullen moeten doen. Tijdens die activiteit zal de begeleider sommige leerlingen discriminerend behandelen. Ze krijgen niet hetzelfde materiaal als de anderen, ze worden voortdurend verzocht om water of materiaal voor de anderen te gaan halen, hun vragen worden niet beantwoord, ... De begeleider bekijkt de reactie van alle leerlingen in deze situatie van discriminatie.

In een tweede deel vertelt de begeleider aan de leerlingen dat hij bij het begin heeft gelogen en nodigt hen uit om te vertellen wat ze hebben gedacht en gevoeld en om met behulp van allerlei activiteiten de concepten ‘vooroordelen’ en ‘discriminatie’ verder uit te diepen.

In de namiddag bezoeken de jongeren de Democratiefabriek.

EEN REIZENDE TENTOONSTELLING

De Democratiefabriek is ontworpen als een reizende tentoonstelling, zodat zoveel mogelijk jongeren ze kunnen bezoeken, omdat niet iedereen zich nu eenmaal naar Brussel kan verplaatsen. De tentoonstelling is opgesteld in het Nederlands en het Frans en alle communicatiemiddelen en didactische hulpmiddelen zijn in de twee talen beschikbaar.

De 'machines' van de Fabriek bestaan uit verschillende 'blokken' op wieltjes, zodat ze gemakkelijk te vervoeren en aan te passen zijn aan verschillende ruimten.

Op die manier staat de tentoonstelling ter beschikking van steden en gemeenten, maar ook van alle andere instellingen of organisaties die haar onderdak willen bieden.

Het huren van de Democratiefabriek gebeurt via de 'Stichting Vredeseducatie', die instaat voor het vervoer, de plaatsing en het afbreken van de tentoonstelling.

Er zijn maar weinig technische vereisten, want de modules staan op zich. De huurder moet enkel zorgen voor een voldoende grote ruimte met een elektrische aansluiting. De routekaarten worden geleverd, evenals de basis voor de communicatie over de tentoonstelling.

De tentoonstelling kan worden gehuurd voor een korte of langere periode (minimum 2 weken).

Een vijftiental steden heeft sinds 2012 de Democratiefabriek gehuurd. De tentoonstelling was telkens een groot succes.

Om beter te kunnen inspelen op de vraag, is een tweede exemplaar van de Democratiefabriek gemaakt. Dit biedt meer flexibiliteit met betrekking tot de verhuurdata, vooral wanneer de tentoonstelling voor langere tijd opgesteld staat in een bepaalde stad.

Voor meer informatie over het huren van de Fabriek, kunt u contact opnemen met de Stichting Vredeseducatie: vrede@xs4all.nl of het BELvue: info@belvue.be

BELVUE, MEER DAN EEN MUSEUM... DE PLEK OM IN BRUSSEL DE GESCHIEDENIS EN DEMOCRATIE TE BELEVEN

BELvue is zowel het museum van België en zijn geschiedenis als een centrum voor de democratie.

BELvue wordt beheerd door de Koning Boudewijnstichting en werd opgericht als een plaats waar bezoekers, en vooral jongeren, België, zijn geschiedenis, zijn sociaaleconomische ontwikkeling en de werking van zijn instellingen kunnen leren kennen en beter begrijpen.

Naast de permanente tentoonstelling zijn er in BELvue ook tijdelijke tentoonstellingen en workshops over thema's als democratie, burgerschap, politiek en justitie.

Met deze activiteiten wil BELvue een bijdrage leveren tot meer vertrouwen in de democratische waarden door het ontwikkelen van een historisch bewustzijn en het bevorderen van het kritisch denken over de grote uitdagingen voor de democratie.

www.belvue.be – www.kbs-frb.be

OVER DE STICHTING VREDESEDUCATIE UTRECHT

DE VREDE LEREN MET DE STICHTING VREDESEDUCATIE

De Stichting Vredeseducatie werkt aan interactieve methodieken op het terrein van de burgerschap, democratie, diversiteit, conflicthantering en de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog in relatie tot het heden. De medewerkers zijn gespecialiseerd in didactische concepten, interactieve reizende en permanente tentoonstellingen en innoverende onderwijsprojecten.

Maatwerk

Kenmerkend voor de samenwerking met de Stichting Vredeseducatie is de nauwe betrokkenheid van doelgroepen en opdrachtgevers. Van conceptontwikkeling, thema- of doelgroep onderzoek tot en met de complete productie vanaf ontwerp, samenstelling, fondsenwerving, handleidingen en nascholing. In de afgelopen jaren werden spraakmakende opdrachten uitgevoerd voor musea, gemeenten, opleidingen en andere instellingen met een educatieve missie in binnen- en buitenland.

Fort De Bilt

Het kantoor van de Stichting Vredeseducatie is gevestigd op Fort De Bilt in Utrecht. Op het fort is een "Herinneringscentrum voor de toekomst" gevestigd met een doe-tentoonstelling voor kinderen van 10-14 jaar over vooroordelen, het zondebokverschijnsel en het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. Daarnaast beheert de Stichting het Fort van de Democratie in een voormalige atoomschuilbunker op Fort Lunet 1.

Peace Education Projects

De Stichting Vredeseducatie werkt in het buitenland onder de naam Peace Education Projects. Zij realiseerde in diverse andere landen, waaronder België, Rusland, Frankrijk, Israël, Spanje, Italië, Zwitserland en Noord Ierland, interactieve tentoonstellingen.

Meer info: <http://www.vredeseducatie.nl/>

Stichting Vredeseducatie
Peace Education Projects

DE FONDATION BERNHEIM

De Stichting Fondation Bernheim ontstond in 1998 met het oog op de doelstellingen die de oprichter ervan zijn hele leven had nagestreefd. Emile Bernheim, die meer dan vijftig jaar lang voorzitter was van Innovation tot aan de fusie met de warenhuisketen GB in 1974, was een geïnspireerd handelaar, een gedreven ondernemer en een nauwgezet beheerder die zich al snel onderscheidde door zijn standpunt over de maatschappelijke rol van ondernemingen. Als overtuigd Europeaan die bekommerd was om het behoud van de wereldvrede, stelde hij de mens altijd centraal.

De doelstellingen van de Stichting stonden duidelijk omschreven in zijn testament. Zij zijn erop gericht eer te betonen aan de diversiteit van de menswetenschappen om de uitwerking van een gemeenschappelijk project te bevorderen. De Stichting berust op vier thema's en wil alle initiatieven steunen die bijdragen aan de ontwikkeling van harmonische en evenwichtige maatschappelijke structuren die meer waarde willen toekennen aan het individu in zijn werkomgeving of in de hele gemeenschap.

De missies van de stichting zijn gericht op ondernemerszin, de cultuur van vrede en burgerschap, roeping en beroepsopleiding van jongeren en ook cultuur als middel tot ontplooiing.

De Stichting oefent haar opdracht uit in volledige onafhankelijkheid, los van alle particuliere of groepsbelangen.

“Het doel dat ik nastreef... bestaat erin om in verschillende vormen mee te werken aan het bevorderen van de vrede en in overeenstemming met de ideeën die ik altijd heb gehad een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van humane en burgerlijke waarden, aan het verbeteren van de sociale relaties, aan het verhogen van de levenskwaliteit, aan het streven naar een evenwicht tussen de nood aan vooruitgang, management en organisatie en het individuele streven naar meer geluk, waardigheid, mogelijkheden, creatie en initiatief.”

Emile Bernheim

SCHOOL ZONDER RACISME

School zonder Racisme

... vormt leerlingen tot WERELDBURGERS met een open en solidaire houding;

... biedt workshops en dagprogramma's op maat van het secundair onderwijs met als thema's:
Migratie, Vluchtelingen en Interculturaliteit

www.schoolzonderracisme.be

